

Sak

Lokalitet, Gamlegrendåsen, Kongsberg kommune.

gnr. 8583 bnr. 7

gnr. 8586 bnr. 7.

Baskerud f.

Dok.nr.	Dato	Dokumentets art	Merknader
1	28.08.84.	J. Jarnes brev om mulige fornminner, m/bilag.	
2	28.10.84.	Innberetning om befaring med Jarnes v/1. Selebakke. Bore myere kiel.	

Johan Jarnæs
Stertebakke 7b
3600 Kongsberg

Tlf.: arb.(02)60 62 25

OLDSAKSAMLINGEN	
J.nr. 001826	28. AUG 84
SAKSB. JN	ARK.Nr.

Irmelin Martens
Oldsaksamlingen

Jeg viser til telefonsamtale idag.

Vedlagt oversendes skisse som avtalt. Lokalitet, Gamlegrendåsen, Kongsberg. Ikke tidligere registrert oldfunn i området, men i 1982 var Arne Emil Christensen med meg og så på en gravrøys på åsen, ca. 2 km fra dette stedet. Han slo da fast at det dreiet seg om en røys fra bronsealder eller folkevandringstid.

Hilsen

Johan Jarnæs

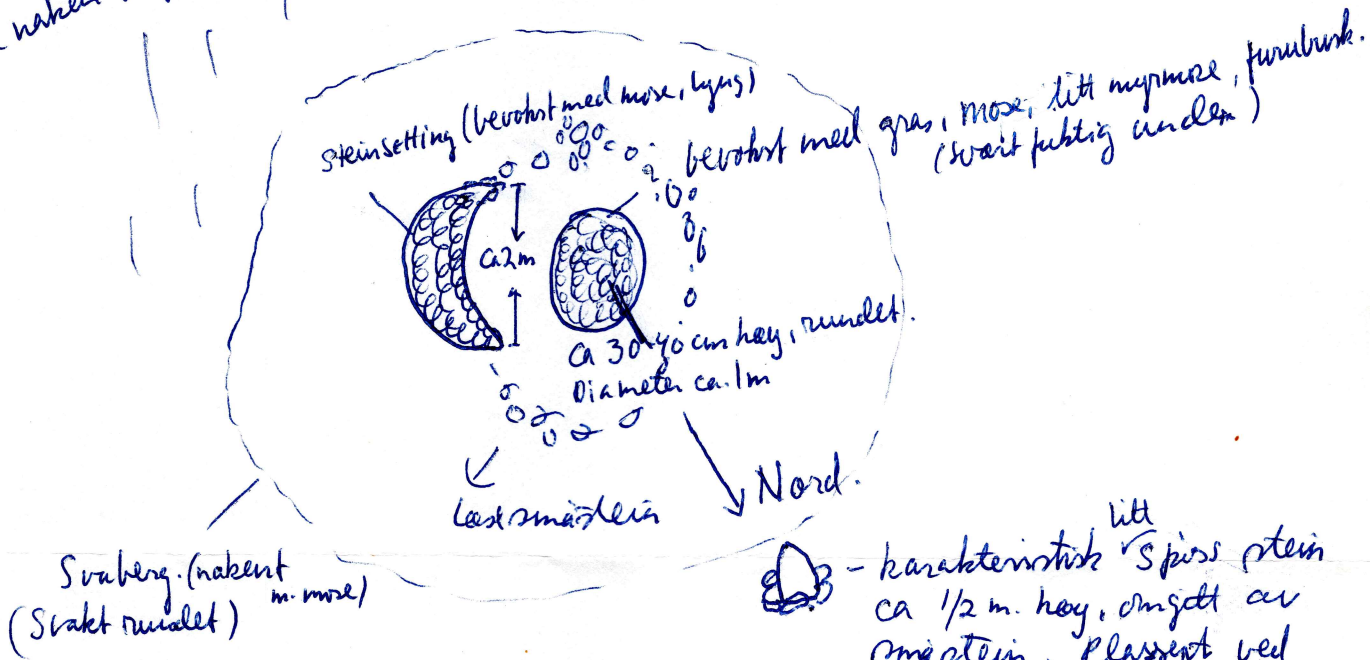
#

Jarnæs sømte - 13. sept 1984. vedrørende
befaring. Lovet å prøve å få dette til i nær
frakid. Tor H. A.

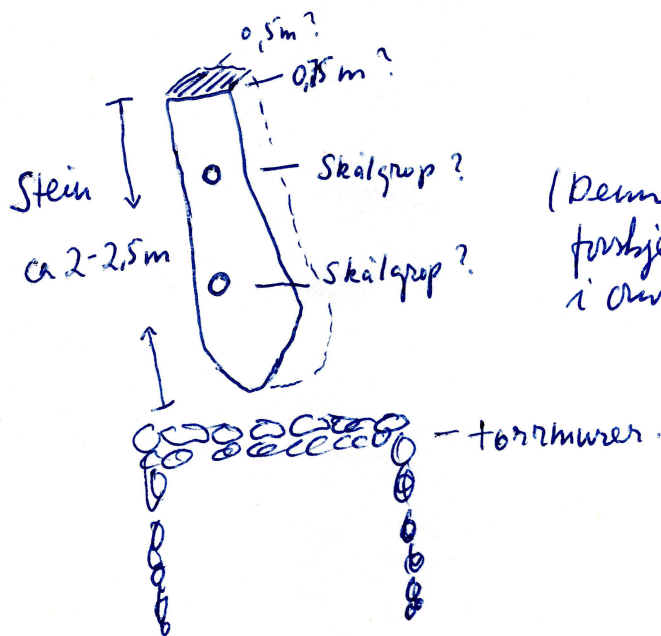
#

Lokalitet: Gamlegrøndalen, Kongsvær.
(10 min. fra Ulvei).

Furnuskog
mye naken berggrunn

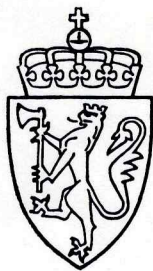

litt
- karakteristisk spiss stein
ca 1/2 m. høy, omgitt av
møsten. Plassert ved
kanten av vaberg, ca
8m fra den lave sirkel-
punde forhøyningen.

(Denne steinen er helt
forskjellig fra andre stein
i området).

(gammel løkke-
rydding i området)

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 2
OSLO 1

Gårds/bruksnavn Gamlegrendåsen	
G.nr./br.nr. Gnr.8583 br.nr. 1 og 3 -G.nr.117, br.nr. 27 " 8586 " 1	
Kommune Kongsberg	Fylke Buskerud
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker, adr. Johan Jarnæs, Kongsberg	
Gjelder: Befaring	
Flyfoto	Kartref.
Innber./rapport/reg. ved: Inger Sælebakke	Dato 28.10.84

På begjæring fra Johan Jarnæs, Kongsberg, ble det av Oldsaksamlingen foretatt befaring på Gamlegrendåsen for å undersøke noen strukturer som kunne tenkes å være legalfredede kulturminner.

Befaring ble foretatt 28.10.84. Tilstede var Johan Jarnæs, og for Oldsaksamlingen, Inger Sælebakke.

Følgende strukturer ble undersøkt:

G.nr. 8583 br.nr. 3:

- (1) En steinhaug av tilnærmet rektangulær form 3,5x4,5m, h.lm. Haugen besto av steinblokker og tydelige bormerker kunne sees på enkelte av dem.
- (2) Hestekoformet steinsetting. Steinene var middels store rullesteiner. I bunnen av steinsettingen var et par heller, og i torvlaget over disse spor etter kull. L.1,5m, br.1,5m, h.0,5m.
Kaffeål?

Gårds/bruksnavn Gamlegrendåsen	
G.nr./br.nr. G.nr.8583 br.nr.1 og 3 g.nr.117, br.nr. 27 " 8586 " 1	
Kommune Kongsberg	Fylke Buskerud

G.nr.8583, br.nr.1:

- (3) Tørrmur, sannsynligvis etter en hustuft. Ingen mur for den veggen som i så fall ville ha vendt mot NØ. Br.3,5m, l.5m,h.ca.0,5m. Inntil kortveggen ligger en stor steinblokk, vel 2m lang og 1m høy, st.br.0,8m. På den flaten som vender opp er det 2 groper (skålgroper?) Diam. på disse er hhv. 8 og 10cm. Fra den største av disse går det en "kanal".
- (4) Like ved, og godt synlig fra (3), en ring av små til middelstore bruddsteiner på bart fjell. I midten av ringen, under et lag mose, rester etter kull. Ringens diam. 5m.
- (5) "Offerstein". En stein av gneiss, 70x70x70cm, med en eiendommelig avspaltning på den ene siden. Avspaltningen har en jevn begerform, og ligger på vertikalsiden av steinen.

G.nr. 8586, br.nr.1:

- (6) I et steingjerde som går langs med en sti, er det på et sted lagt opp steiner som er større enn de som normalt er i gjerdet.

G.nr.117, br.nr. 27:

- (7) På en bergknaus, en noe uklart avgrenset jordblandet røys. Form og oppbygging tyder på en naturdannelse.

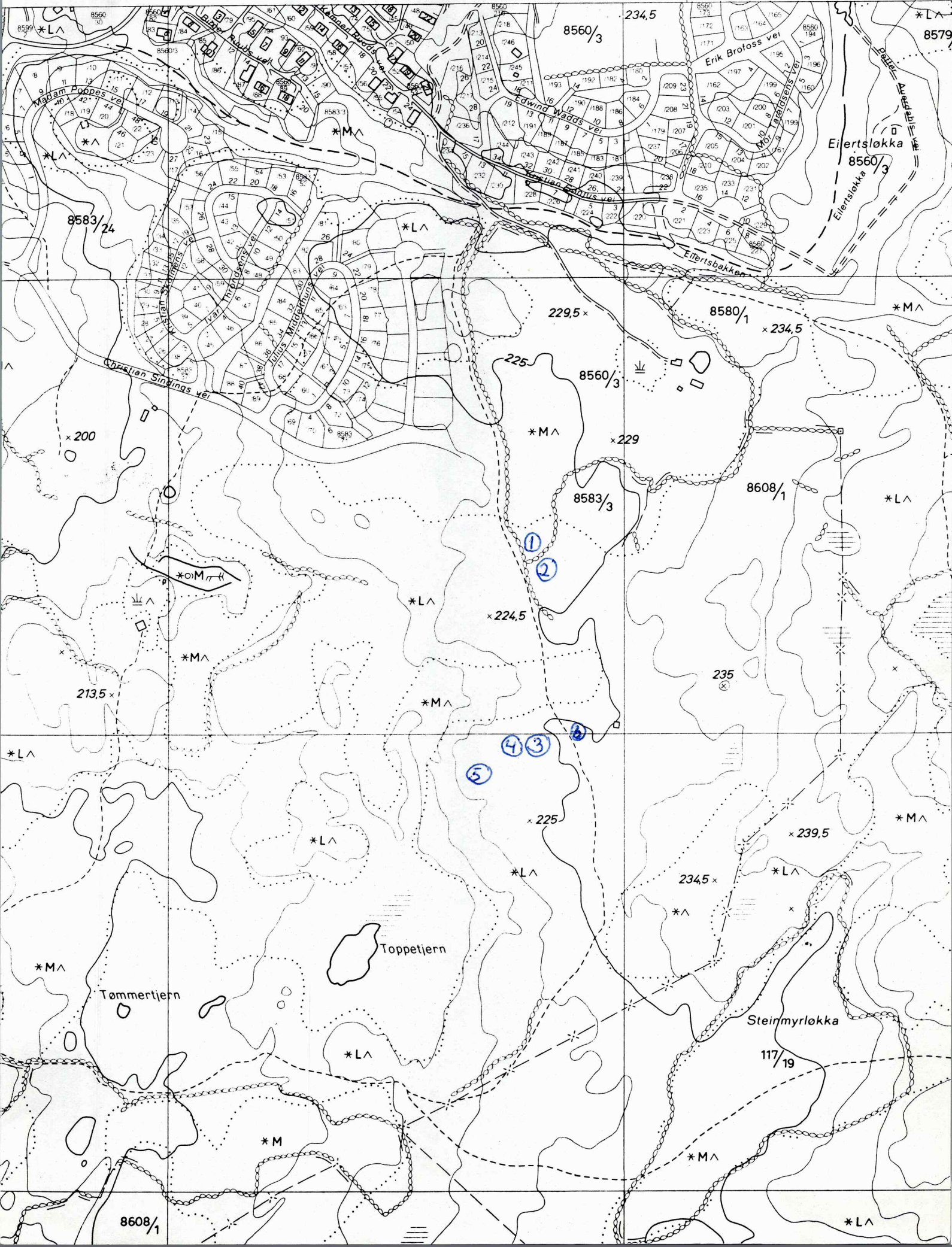
Ved befaringen kunne ingen sikre fornminner registreres. Samtlige strukturer stammer sannsynligvis fra nyere tid eller er naturdannelser.

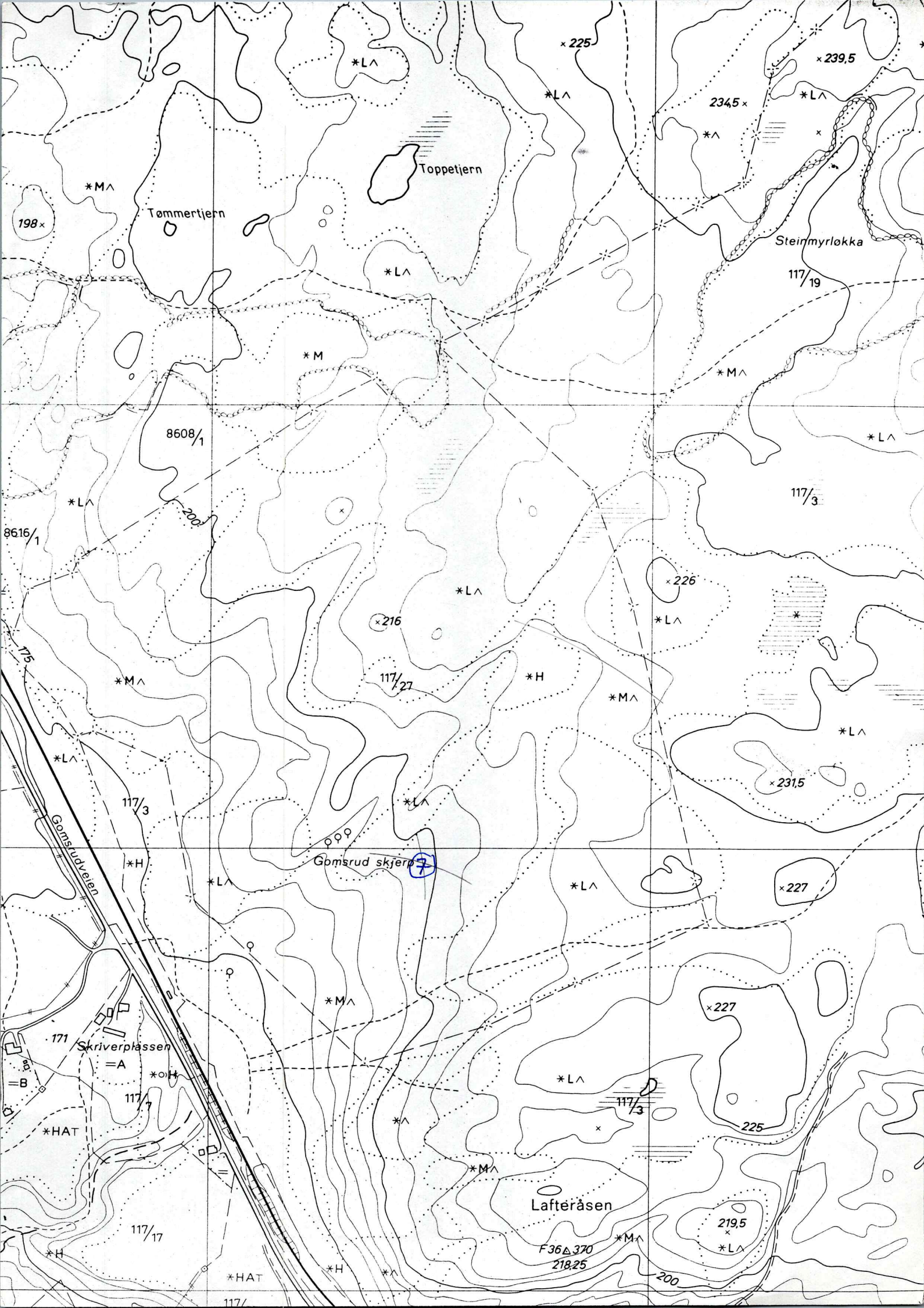
Inger Sælebakke

Utsnitt fra
kartblad: CD 039-5-4

(KONGSBERG)

538

Johan Jarnæs,
Stertebakke 7b,
3600 Kongsberg.

5. desember 1984.

1826/28/84 THH/GI.

GAMLEGRENDÅSEN.

Vi viser til telefonsamtale med Dem 3. desember d.å. ved-
rørende befaringen 28. oktober til Gamlegrendåsen.

Etter en nærmere vurdering av de registrerte kulturminner
er vi kommet til at det må være ting fra "løkkevesenet"
på 1700 tallet.

Vi takker imidlertid for det oversendte materiale som
blir arkivert i vårt topografiske arkiv.

Med hilsen

Tom H. Haraldsen
mag.art.

Johan Jarnæs
Stertebakke 7 b,
3600 Kongsberg

Oslo, 12. desember 1984.

Mag.art. Tom H. Haraldsen,
Oldsaksamlingen

OLDSAKSAMLINGEN	
J.nr. 002650	13 DEC 84
SAKSB. AEC	ARK.Nr.

GAMLEGRENDÅSEN.

Deres brev av 5. desember 1984, referanse 1826/28/84 THH/GI.

I anledning registrerte kulturminner på Gamlegrendåsen, Kongsberg, opplyser De at "det må være ting fra "løkkevesenet" på 1700 tallet". (Min uthevelse).

Utsagnet viser at det fra Deres side ikke kan være tvil om at nevnte kulturminner er fra denne tid. Med henblikk på senere undersøkelser av kulturminner på Gamlegrendåsen og tidsbestemmelse av disse, ville det være interessant å få opplyst hvilke kriterier Deres utsagn bygger på. Med slike informasjoner vil jeg også kunne unngå å hefte Oldsaksamlingen unødig ved eventuelle fremtidige funn.

Jeg ber Dem derfor vennligst om følgende opplysninger:

1. Hva bygger De på når De med slik sikkerhet kan fastslå at de skålformete, tydelig bearbejdede, fordypninger i den liggende bauta-liknende steinen må være fra slutten av 1700-årene? Hva er det som utelukker at de kan være fra bronse- eller jernalder?
2. Hva var hensikten med å lage to slike små, frittstående, skålformete groper, den ene med en tydelig renne ut i kanten av steinen, på slutten av 1700-tallet?
3. Hva er det De bygger på når De med slik sikkerhet kan fastslå at et ca. 3 m langt og noe i overkant av 1 m bredt rektangel, bestående bl.a. av store, grove, tildels på høykant stående steinheller, er en hustuft etter løkkebebyggelse? Jeg ville i den forbindelse være takknemlig for referanser til liknende bebyggelse på slutten av 1700-tallet.

Som det fremgår av Deres brev, har De allerede foretatt en "nærmere vurdering" av disse kulturminner. Jeg går derfor ut fra at øvene nevnte spørsmål således alt er besvart, og håper at det, på anmodning, ikke vil være for mye bryderi å formulere Deres svar skriftlig, og at det heller ikke vil ta lang tid. Kan jeg imøtese Deres svar på mine spørsmål om ca. 14 dager? Siden det er flere enn jeg som nå er interessert i dette, ville vi være takknemlige for et

hurtig svar, og takker på forhånd for Deres imøtekommenhet.
Jeg vil i alle fall kontakte Dem igjen.

Hilsen
Johan Jernæs
Johan Jernæs

T. U. H.

Johan Jarnæs,
Tertebakke 7b,
3600 Kongsberg.

19. desember 1984.

2650/84 THH/GI.

GAMLEGRENÅSEN.

Vi takker for Deres brev av 12. ds.. Uten å ta opp en større diskusjon vedrørende de registrerte kulturminner De har påvist på Gamlegrenåsen i Kongsberg, så bør disse, slik de nå fremstår, være formet av løkkevesenet. Dette forhindrer imidlertid ikke at nevnte formasjoner kan ha førhistoriske røtter. Ut fra formkriterier eller erfaringer kan vi heller ikke knytte en slik sammenheng. Dette betyr ikke at informasjon av den type vi har fått vedrørende Gamlegrenåsen er uinteressant. Jeg vil heller uttrykke meg slik og si at: Slik informasjon er høyst interessant, fordi pågående forskning viser at pågående lite påaktede fenomener viser seg å være høyst verdifulle kulturminner.

Vedrørende Deres spørsmål angående litteratur om løkkevesenet i Norge, så vet jeg at det finnes noe omtalt i forbindelse med eldre byhistorie. Forøvrig er litteraturen sparsom på dette punktet, meg bekjent. I tillegg bør det finnes endel referanser til dette i det topografiske arkiv tilhørende de arkeologiske museer i Norge. Hva som måtte finnes av utenlandsk litteratur er jeg ukjent med. Trolig er også de arkeologiske institusjoner de som har mest erfaring med hvorledes slike kulturminner tegner seg og ligger i landskapet. Dessverre har ikke dette nedfelt seg

i skriftlige arbeider, og etterreformatorisk kulturlandskap ikke har vært noe sentralt arbeidsområde for oss. Mulige fagområder som kan ha arbeidet med disse problemene er i første rekke etnologene, hvor en på Etnologisk Institutt på Bygdøy vil vite om det finnes litteratur om temaet. Indirekte er en del slike kulturspor som ble registrert på Gamlegrendåsen behandlet av Arne Lie Christensen. Jeg tror artikkelen heter: "Spaden og plogens landskap", trolig utgitt 1983 eller 1984. De kjenner den sikkert på Etnologisk Institutt. Forøvrig kan det tenkes at endel svenske kulturgeografer kan ha arbeidet med problemer som her er anført. Siden vi her snakker om løkkebebyggelse i forbindelse med en by hvor en har drevet bergverksdrift, kan det tenkes at Jernkontoret i Sverige kan være rette instans til å sette Dem på spor etter aktuell litteratur. Forøvrig kan Giert Magnusson ved Riksantikvarieämbetet i Stockholm, inventeringskontoret, kanskje besitte kunnskap som har interesse. Etter hva jeg vet arbeider han for tiden med jernbruk i Sverige.

Forøvrig ønskes en riktig god jul og et godt nytt år!

Med hilsen

Tom H. Haraldsen
mag.art.

Johan Jarnæs
Stertebakke 7 b
3600 Kongsberg

OLDSAKSAMLINGEN	
J.nr. 000074	09 JAN. 85
SAKSB. AEC	ARK.Nr.

Oslo, 8. januar 1985

Mag. art Tom H. Haraldsen,
Oldsaksamlingen.

Gamlegrendåsen.

Ders ref.: 2650/84 THH/GI.

Takk for brev av 19. desember 1984 med raskt svar og hyggelig hilsen. Jeg benytter anledningen til å ønske Dem et riktig godt nytt år.

Opplysningene vedrørende vurderingen av registrerte kulturminner på Gamlegrendåsen, Kongsberg, synes jeg er interessante. Jeg er også meget takknemlig for Deres fyldige henvisninger vedrørende løkkevesenet. De vil komme til god hjelp ved fremtidige undersøkelser.

Jeg var forøvrig på stedet hvor jeg fant steinene med skålgroper (?), like før snøfall, og oppdaget til min forbauselse at man fra dette sted har en glimrende utsikt ned til Toppetjern som ligger atskillig nærmere enn jeg hadde forestilt meg. Som jeg har fått forståelsen av, lå kultsteder ofte nær vann.

Ved videre undersøkelser oppdaget jeg en skålgrop (?) i fjellet, samt et system av furer som meget vel kan vise seg å være helle-ristninger, like i nærheten.

Jeg er derfor fremdeles av den oppfatning at dette stedet burde ha vært underkastet en grundigere undersøkelse.

Hilsen

Johan Jarnæs